

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL SUDA

ODLUKA

Zahtjev br. 29998/15
Zsolt Tamás HERNADI
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 3. rujna 2019. u vijeću u sastavu:

Krzysztof Wojtyczek, *predsjednik*,
Ksenija Turković,
Aleš Pejchal,
Pauliine Koskelo,
Tim Eicke,
Jovan Ilievski,
Raffaele Sabato, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 15. lipnja 2015. godine,
uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,
uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela mađarska Vlada,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositelj zahtjeva, g. Zsolt Tamás Hernádi, mađarski je državljanin, rođen je 1960. godine i živi u Kisorosziju (Mađarska). Podnositelja zahtjeva pred Sudom je zastupao g. M. O'Kane, odvjetnik iz Londona.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

4. Podnositelj zahtjeva predsjednik je Uprave i glavni izvršni direktor („direktor“) mađarske državne naftne i plinske kompanije MOL.

5. Godine 2003., u kontekstu privatizacije hrvatske naftne kompanije INA-Industrija Nafta d.d. (dalje u tekstu: „INA“), MOL je postao INA-in strateški ulagač i dioničar. Nakon sklapanja daljnjeg ugovora 2009. godine, MOL je formalno preuzeo kontrolu nad upravljanjem INA-om.

6. U lipnju 2011. godine hrvatski Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (dalje u tekstu: „Državno odvjetništvo“) pokrenuo je istragu u odnosu na bivšeg hrvatskog premijera I.S.-a, bivšeg potpredsjednika Vlade i ministra gospodarstva D.P.-a i podnositelja zahtjeva zbog sumnje u primanje odnosno davanje mita u vezi s ugovorom iz 2009. godine kojim je MOL preuzeo kontrolu na INA-om.

7. Dana 15. lipnja 2011. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (DORH) zatražilo je pravnu pomoć od mađarskih vlasti kako bi dostavilo relevantne dokumente iz istrage podnositelju zahtjeva i ispitalo ga u svojstvu osumnjičenika. Državno odvjetništvo pozvalo se na Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima iz 1959. i Ugovor o uzajamnom pravnom prometu iz 1968. između tadašnje SFRJ i NR Mađarske.

8. Dana 14. srpnja 2011. mađarsko Glavno državno odvjetništvo obavijestilo je Državno odvjetništvo da se njegov zahtjev ne može izvršiti uz obrazloženje da bi njegovo izvršenje ugrozilo mađarske interese nacionalne sigurnosti. Mađarsko državno odvjetništvo također je zatražilo da mu se dostave relevantni dokazi iz spisa jer je navodno davanje mita predstavljalo kazneno djelo prema mađarskom zakonu i stoga je o njemu trebalo provesti istragu.

9. Nastavno na odgovor Mađarske, dana 21. rujna 2011. u Zagrebu je održan sastanak tijela kaznenog progona iz Hrvatske i Mađarske. Na sastanku su hrvatske vlasti obavijestile svoje kolege iz Mađarske o napretku u istrazi te su im dale preslike relevantnog dijela istražnog spisa. Također su najavile da će podnijeti još jedan zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć.

10. Dana 2. prosinca 2011. državno odvjetništvo drugi put zatražio pravnu pomoć od mađarskih vlasti kako bi ispitalo podnositelja zahtjeva u svojstvu osumnjičenika.

11. Dana 6. veljače 2012. mađarsko Glavno državno odvjetništvo odbilo je izvršiti zahtjev, opet navodeći razloge nacionalne sigurnosti. Također je obavijestilo kolege iz Hrvatske da je u Mađarskoj provedena istraga i da istragom nije utvrđeno da osporeno postupanje vezano uz ugovor između

INA-e i MOL-a iz 2009. godine predstavlja kazneno djelo. Tijekom istrage, podnositelj zahtjeva ispitan je u svojstvu svjedoka.

12. Dana 12. ožujka 2012. državno odvjetništvo uputio treći zahtjev tražeći pravnu pomoć od mađarskih vlasti, s tim da je ovaj put zatražilo da podnositelj bude pozvan na ispitivanje u Zagreb.

13. Dana 9. svibnja 2012. mađarske vlasti odbile su taj zahtjev navodeći razloge nacionalne sigurnosti i potrebu da se osigura pravilno funkcioniranje MOL-a.

14. Dana 7. prosinca 2012. istragu u odnosu na podnositelja zahtjeva na temelju činjenice da nije bio dostupan hrvatskim vlastima pa se u toj fazi nije mogao voditi daljnji postupak.

15. Dana 1. srpnja 2013. Hrvatska je postala punopravnom članicom Europske unije (EU).

16. Dana 4. srpnja 2013. ponovno otvorio istragu u odnosu na podnositelja zahtjeva na temelju činjenice da su se, nakon pristupanja Hrvatske EU-u, otvorile različite mogućnosti za osiguranje sudjelovanja podnositelja u postupku.

17. Dana 9. srpnja 2013. D uputio je četvrti zahtjev tražeći pravnu pomoć od mađarskih vlasti, u kojem je zatražilo da podnositelj bude pozvan na ispitivanje u Zagreb.

18. Dana 12. rujna 2013. mađarsko Glavno državno odvjetništvo odbilo je izvršiti zahtjev, opet navodeći razloge nacionalne sigurnosti.

19. U međuvremenu, dana 11. srpnja 2013., izvjesna I.B., koja je dioničarka u MOL-u, podnijela je kaznenu prijavu protiv podnositelja zahtjeva nadležnom mađarskom državnom odvjetništvu zbog nanošenja štete MOL-u navodnim davanjem mita za sklapanje ugovora između INA-e i MOL-a iz 2009. godine.

20. Dana 16. srpnja 2013. mađarsko državno odvjetništvo odbacilo je tu kaznenu prijavu uz obrazloženje da, kako je već utvrđeno (vidi stavak 11. ove odluke), osporeno postupanje ne predstavlja kazneno djelo.

21. I.B. je osporila tu odluku pred višim državnim odvjetništvom, ali njezin je prigovor odbijen. Obaviještena je i da može podnijeti privatnu tužbu pred nadležnim sudom.

22. U rujnu 2013. godine I.B. je podnijela privatnu kaznenu tužbu protiv podnositelja zahtjeva Metropolitiskom sudu u Budimpešti. Dana 26. svibnja 2014. taj je sud oslobodio podnositelja zahtjeva optužbe uz obrazloženje da nije utvrđeno da je počinio kazneno djelo.

23. I.B. je protiv te presude uložila žalbu žalbenom sudu u Budimpešti. Dana 3. prosinca 2014. taj je sud obustavio kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva uz obrazloženje da njegov osporeni čin treba okarakterizirati kao davanje mita, djelo za koje se ne može podnijeti privatna tužba. Također je naglasio da činjenica da su tijela kaznenog progona pogrešno pružila suprotnu informaciju I.B. (vidi stavak 21. ove odluke) nije bitna u tom pogledu.

24. U međuvremenu, I.B. je podnijela još jednu kaznenu prijavu protiv podnositelja zahtjeva u vezi s istim činjenicama, a 1. lipnja 2015. godine nadležno mađarsko državno odvjetništvo odbacilo je tu prijavu, pozivajući se na svoju prethodnu odluku (vidi stavak 20. ove odluke).

2. *Europski uhiđbeni nalozi protiv podnositelja zahtjeva*

25. Dana 26. rujna 2013. zatražio od Županijskog suda u Zagrebu (dalje u tekstu: „Županijski sud“) da odredi istražni zatvor podnositelju zahtjeva uz obrazloženje da je podnositelj izbjegavao pravdi. Istaknulo je da hrvatske vlasti nisu mogle stupiti u kontakt s podnositeljem zahtjeva, ali da je iz izjava brojnih svjedoka i medijskih izvješća, uključujući i intervju podnositelja zahtjeva u medijima, proizlazilo da je bio svjestan kaznene istrage koja se vodila protiv njega i svoje dužnosti da se pojavi radi ispitivanja.

26. Dana 27. rujna 2013. Županijski sud odredio je podnositelju istražni zatvor kako je zatražio. Odvjetnik po službenoj dužnosti dodijeljen podnositelju zahtjeva u Hrvatskoj osporavao je tu odluku tvrdeći, posebice, da podnositelj nikada nije bio propisno pozvan da se pojavi pred hrvatskim vlastima pa stoga nije bilo moguće zaključiti da je izbjegavao pravdi. Ta žalba nikad nije ispitana.

27. Na temelju rješenja o određivanju istražnog zatvora, dana 30. rujna 2013. izdavanje međunarodne tjeralice u odnosu na podnositelja zahtjeva. Dana 1. listopada 2013. Državno odvjetništvo izdalo je i europski uhiđbeni nalog („EUN“) za uhićenje i predaju podnositelja zahtjeva Hrvatskoj.

28. Dana 7. listopada 2013. Metropolitanski sud u Budimpešti odbio je izvršiti EUN uz obrazloženje da je istraga o istim činjenicama već bila provedena u Mađarskoj (vidi stavak 11. ove odluke), što je predstavljalo jedan od razloga zbog kojih se EUN može odbiti.

29. Dana 31. ožujka 2014. optužnicu protiv podnositelja zahtjeva pred Županijskim sudom zbog davanja mita. Također je zatražilo da se podnositelju zahtjeva sudi *in absentia* jer nije bio dostupan hrvatskim vlastima. Dana 10. lipnja 2014. Županijski sud potvrdio je optužnicu te je naložio suđenje podnositelju *in absentia*. Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je rješenje o suđenju *in absentia* 18. srpnja 2014. godine.

30. U međuvremenu, dana 9. lipnja 2014. odvjetnici podnositelja zahtjeva u Hrvatskoj zatražili su ukidanje rješenja o određivanju istražnog zatvora od 27. rujna 2013. (vidi stavke 26. i 68. ove odluke). Tvrđili su, posebice, da podnositelj nikada nije bio propisno pozvan da se pojavi pred hrvatskim vlastima. Dana 10. lipnja 2014. Županijski sud odbio je taj zahtjev uz obrazloženje da je rješenje o određivanju istražnog zatvora bilo propisno doneseno. Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je tu odluku 18. srpnja 2014. godine.

31. Nakon potvrđivanja optužnice, dana 15. prosinca 2015. Županijski sud izdao je EUN u odnosu na podnositelja zahtjeva kako bi osigurao njegovu predaju i prisustvo na suđenju.

32. Dana 27. siječnja 2017. EUN iz 2015. godine poslan je izravno mađarskim vlastima.

33. Dana 5. travnja 2017. dužnosnik iz mađarskog Ministarstva pravosuđa poslao je poruku e-pošte osobi za kontakt na Županijskom sudu, obavijestivši ju da nema razloga da mađarske vlasti ponovno razmotre svoju odluku o ranijem EUN-u (vidi stavke 26. - 27. ove odluke) samo zato što je u međuvremenu podignuta optužnica na nadležnom sudu.

34. Prema navodima mađarske Vlade, hrvatske vlasti izdale su treći EUN 28. lipnja 2017. godine. Taj je EUN u biti istovjetan onom od 15. prosinca 2015., no sadržava neke dodatne pojedinosti i pojašnjenja u vezi s predmetom podnositelja zahtjeva.

35. U međuvremenu, dana 16. svibnja 2017. Županijski sud podnio je zahtjev Sudu Europske unije („CJEU“) da donese odluku o prethodnom pitanju u vezi s odbijanjem Mađarske da izvrši prvobitni EUN pozivanjem na činjenicu da je istraga, u kojoj je podnositelj zahtjeva sudjelovao samo u svojstvu svjedoka, bila zatvorena te odbijanjem da ispita EUN izdan nakon pokretanja kaznenog postupka protiv podnositelja zahtjeva na tom sudu.

36. Dana 25. srpnja 2018. Sud Europske unije u predmetu C-268/17 utvrdio je kako slijedi:

„1. Članak 1. stavak 2. Okvirne odluke Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom Vijeća 2009/299/PUP od 26. veljače 2009., treba tumačiti na način da je pravosudno tijelo države članice izvršenja dužno donijeti odluku o svakom europskom uhidbenom nalogu koji mu je poslan, čak i ako je u toj državi članici već odlučeno o prethodnom europskom uhidbenom nalogu koji se odnosio na istu osobu i isto djelo, ali je drugi europski uhidbeni nalog izdan samo zbog toga što je u državi članici izdavanja podignuta optužnica protiv tražene osobe.

2. Članak 3. točku 2. i članak 4. točku 3. Okvirne odluke 2002/584, kako je izmijenjena Okvirnom odlukom 2009/299, treba tumačiti na način da se radi odbijanja izvršenja europskog uhidbenog naloga na temelju jedne od tih odredaba nije moguće pozvati na odluku državnog odvjetništva, poput one mađarskog Glavnog državnog odvjetništva za istrage o kojoj je riječ u glavnom postupku, kojom se obustavlja istraga pokrenuta protiv nepoznatog počinitelja, u okviru koje je osoba protiv koje je izdan europski uhidbeni nalog ispitana samo u svojstvu svjedoka a da se protiv nje nije vodio kazneni postupak niti je ta odluka donesena u odnosu na tu osobu.“

37. Nakon presude Suda Europske unije, Općinski sud u Budimpešti ispitao je jesu li ispunjeni uvjeti za predaju podnositelja zahtjeva prema EUN-u koji je izdao Županijski sud u Zagrebu 15. prosinca 2015. Utvrdio je da nije moguće predati podnositelja zahtjeva Hrvatskoj jer postoje značajni razlozi za uvjerenje da bi njegova predaja dovela do ozbiljne povrede njegovog prava na pošteno suđenje, a također i zato što je njegova predaja bila zabranjena primjenom načela *ne bis in idem* u vezi s predmetom koji je protiv njega u Mađarskoj pokrenula I.B. (vidi stavke 19. - 23. ove odluke).

3. Obrada međunarodnog naloga / EUN-a protiv podnositelja zahtjeva

(a) Interpol

38. Na temelju međunarodnog naloga za uhićenje i EUN-a iz 2013. godine (vidi stavak 27. ove odluke), dana 1. listopada 2013. Interpol Zagreb zatražio je od Glavnog tajništva Interpola da izda crvenu tjeralicu protiv podnositelja zahtjeva (međunarodno upozorenje koje upućuje na to da je podnositelj zahtjeva tražen zbog vođenja kaznenog postupka protiv njega).

39. Zahtjev je prihvaćen, a crvena tjeratica izdana je 2. listopada 2013. godine.

40. Nakon što je izdana crvena tjeratica, podnositelj zahtjeva prigovorio je Interpolovoj Komisiji za kontrolu spisa („CCF“) da je kazneni progon protiv njega politički motiviran i da bi njegovo izručenje dovelo do povrede načela *ne bis in idem*.

41. Kao rezultat podnositeljevog prigovora, CCF je izdao preporuku Glavnom tajništvu Interpola da obustavi širenje crvene tjeralice putem Interpolovih kanala. U razdoblju između veljače 2014. i veljače 2015. godine, crvena je tjeratica obustavljena. Ponovno je aktivirana kad su hrvatske vlasti dostavile dodatne pojedinosti i pojašnjenja vezana uz predmet podnositelja zahtjeva.

42. U studenom 2015. godine, na temelju još jednog podnositeljevog prigovora, Glavno tajništvo Interpola ponovno je obustavilo širenje crvene tjeralice putem Interpolovih kanala.

43. U prosincu 2015. godine, CCF je utvrdio da nije došlo do povrede mjerodavnih propisa Interpola korištenjem njegovih kanala za širenje crvene tjeralice. Međutim, čini se da crvena tjeratica nije bila ponovno uspostavljena u sustavu Interpola.

44. U ožujku 2016. godine, Glavno tajništvo Interpola zatražilo je od hrvatskih vlasti da pruže dodatna pojašnjenja i jamstva u vezi s predmetom podnositelja zahtjeva. Hrvatske su vlasti dostavile te pojedinosti i jamstva, no mađarske vlasti protivile su se korištenju Interpolovih kanala za širenje crvene tjeralice u odnosu na podnositelja zahtjeva.

45. Na kraju je Izvršni odbor Interpola odlučio da se crvena tjeratica neće širiti putem Interpolovih kanala uz obrazloženje da te dvije zemlje trebaju riješiti svoj spor bilateralnim putem. Također je naglasio da se pitanje načela *ne bis in idem* i EUN-a treba riješiti pred nadležnim tijelima EU-a. Opća skupština Interpola potvrdila je tu odluku u listopadu 2016. godine.

46. U studenom 2018. godine, na temelju upute Izvršnog odbora Interpola, Glavno tajništvo Interpola odlučilo je da će širiti crvenu tjeralicu putem Interpolovih kanala, ali ju neće objaviti na mrežnim stranicama Interpola.

(b) Komunikacijski kanali EU-a

47. Dana 29. srpnja 2014. hrvatske vlasti dostavile su obavijest o EUN-u iz 2013. godine putem komunikacijske mreže EU-a - Europolove mrežne aplikacije za sigurnu razmjenu informacija („SIENA“).

48. Prema navodima Vlade, četrnaest zemalja (Cipar, Češka Republika, Estonija, Njemačka, Grčka, Irska, Italija, Latvija, Luksemburg, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Ujedinjeno Kraljevstvo) odgovorilo je da nije moguće evidentirati potragu za podnositeljem zahtjeva u njihovim nacionalnim bazama podataka za pretraživanje na način kako su to zatražile hrvatske vlasti. Osam zemalja (Belgija, Bugarska, Danska, Finska, Lihtenštajn, Malta, Nizozemska i Slovenija) odgovorilo je da su unijele potragu u svoje nacionalne baze podataka.

49. Prema navodima podnositelja zahtjeva, sljedeći su odgovori zaprimljeni u vezi sa zahtjevom hrvatskih vlasti:

- Cipar, Estonija, Italija, Latvija, Luksemburg, Norveška, Rumunjska, Slovačka i Švedska odgovorili su u smislu da nije moguće poduzeti nikakvu radnju, bez pojašnjenja značenja tog odgovora;

- Belgija, Bugarska, Danska, Finska, Irska, Lihtenštajn, Litva, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Slovenija i Švicarska odgovorili su da su unijeli podnositelja zahtjeva u nacionalne baze podataka za pretraživanje;

- Češka Republika i Ujedinjeno Kraljevstvo zatražili su valjani Interpolov zahtjev za pretraživanje;

- Grčka je prosljedila EUN svom uredu za zahtjeve za dodatnim informacijama na nacionalnoj razini („S.I.Re.N.E.“) radi daljnjeg postupanja;

- Austrija i Njemačka odbile su evidentirati potragu u svojim nacionalnim bazama podataka.

50. U lipnju 2017. godine, Hrvatska se pridružila Schengenskom informacijskom sustavu „SIS II“, u koji zemlje korisnice mogu unijeti svoje evidencije potrage. Dana 28. lipnja 2017. hrvatske su vlasti unijele EUN-e iz 2013. i 2015. godine protiv podnositelja zahtjeva (vidi stavke 27. i 31. ove odluke) u sustav SIS II.

51. Istog su dana mađarske vlasti navele („označile“) da unesena potraga u sustavu SIS II nema nikakvog učinka za Mađarsku. Dana 30. lipnja 2017. isto je navela i Njemačka. Ti su navodi istaknuti uz pozivanje na činjenicu da je podnositelj zahtjeva već bio kazneno gonjen u Mađarskoj za ista djela zbog kojih je tražen u Hrvatskoj.

52. U odnosu na druge zemlje, EUN-i koje su izdale hrvatske vlasti i dalje su valjano uneseni u sustav SIS II.

4. Postupak pred Ustavnim sudom

53. Dana 9. siječnja 2014. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske, osporavajući rješenje Županijskog suda od 27. rujna 2013. kojim mu je određen istražni zatvor (vidi stavak 26. ove

odluke). Tvrdio je da je donošenjem rješenja o određivanju istražnog zatvora Županijski sud povrijedio sljedeća ustavna i konvencijska prava: pravo na pošteno suđenje i suđenje u razumnom roku na temelju članka 29. stavka 1. Ustava i članka 5. stavka 1. i članka 6. stavka 1. Konvencije; pravo na osobnu slobodu na temelju članka 22. u vezi s člankom 16. stavkom 2. Ustava i člankom 5. stavkom 1. Konvencije; načelo vladavine prava na temelju članaka 3. i 5. Ustava; jednakost pred zakonom na temelju članka 14. Ustava; te pretpostavku nevinosti na temelju članka 28. Ustava.

54. Podnositelj zahtjeva posebice je tvrdio da je postupak u vezi s odlukom o njegovom istražnom zatvoru, s obzirom na nedostatak odgovora na njegovu žalbu protiv rješenja o određivanju istražnog zatvora (vidi stavak 26. ove odluke), bio prekomjerno dug, što je također predstavljalo razlog zbog kojeg je zadržavanje EUN-a bilo nezakonito. Nadalje je tvrdio da se rješenje o određivanju istražnog zatvora nije moglo donijeti zbog izbjegavanja pravdi jer ga hrvatske vlasti nikada nisu propisno pozvale. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio da je došlo do povrede mjerodavnog domaćeg zakonodavstva koje se odnosi na pravosudnu suradnju između država članica EU-a jer hrvatske vlasti nikada nisu pokušale riješiti bilateralni spor s mađarskim vlastima koji se odnosi na njegov predmet koristeći raspoložive mehanizme suradnje EU-a. Umjesto toga, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, hrvatske vlasti donijele su rješenje o određivanju istražnog zatvora i izdale su EUN-e kako bi zaobišle bilateralne nesporazume s mađarskim vlastima. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da na taj način hrvatske vlasti nisu koristile EUN na zakonit način ni iz legitimnih razloga.

55. Dana 22. siječnja 2014. podnositelj zahtjeva također je zatražio od Ustavnog suda da obustavi učinke osporavanog rješenja o određivanju istražnog zatvora, kao i izdavanje EUN-a, do donošenja odluke u njegovom predmetu. Među ostalim, tvrdio je da postoji rizik od ozbiljne štete zbog činjenice da nije mogao obavljati svoje poslovne aktivnosti putujući u inozemstvo bez opasnosti da bude uhićen na temelju izdanog EUN-a.

56. Dana 30. rujna 2014. podnositelj zahtjeva podnio je još jednu ustavnu tužbu Ustavnom sudu kojom je osporio odbijanje Županijskog suda, koje je potvrdio Vrhovni sud, da ukine rješenje o određivanju istražnog zatvora (vidi stavak 30. ove odluke). U ustavnoj tužbi podnositelj se pozvao na sljedeće odredbe Ustava i Konvencije: članak 22. u vezi s člankom 16. stavkom 2. Ustava i člankom 5. stavkom 1. Konvencije; članak 29. Ustava i članak 6. stavke 1. i 3. c) Konvencije; i članak 14. stavke 1. i 2. i članak 26. Ustava.

57. Podnositelj zahtjeva posebice je tvrdio da odluka o njegovom istražnom zatvoru nije propisno donesena s obzirom na to da nikada nije bio formalno pozvan da se pojavi pred hrvatskim vlastima. Prema tome, ništa nije ukazivalo na to da izbjegava pravdi. Prema njegovom mišljenju, izdavanje i zadržavanje rješenja o određivanju istražnog zatvora bilo je proizvoljno jer je bio prisiljen trpjeti posljedice političke odluke Mađarske da ne udovolji hrvatskim zahtjevima za pravnu pomoć u kaznenim stvarima. Također je

tvrdio da nije bilo opravdano zadržati EUN u situaciji u kojoj je postojao bilateralni spor između Mađarske i Hrvatske u njihovoj suradnji u dotičnom kaznenom predmetu. S tim u vezi, naglasio je da je bio dužan pridržavati se mađarskih zakona te stoga nije mogao na vlastitu inicijativu i suprotno stajalištu mađarskih vlasti surađivati s hrvatskim vlastima.

58. Dana 10. prosinca 2014. Ustavni sud proglasio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva od 9. siječnja 2014. (vidi stavke 53. - 54. ove odluke) nedopuštenom uz obrazloženje da se odluka o istražnom zatvoru ne može osporavati ako podnositelj zahtjeva nije zatvoren niti je ikada bio zatvoren na temelju te odluke. Također je naglasio da iz istih razloga nije otvoreno pitanje povrede prava podnositelja zahtjeva u odnosu na činjenicu da o njegovoj žalbi protiv rješenja o istražnom zatvoru još uvijek nije donesena odluka (vidi stavak 26. ove odluke).

59. Istog dana, Ustavni sud ispitao je osnovanost ustavne tužbe podnositelja zahtjeva od 30. rujna 2014. te je istu odbio (vidi stavke 56. - 57. ove odluke). Ustavni sud naglasio je da je ispitao prigovore podnositelja zahtjeva sa stajališta prava na pošteno suđenje na temelju članka 29. Ustava. Utvrdio je da nije bilo proizvoljnosti u odlukama o određivanju i produljenju istražnog zatvora protiv podnositelja zahtjeva, posebice jer su hrvatske vlasti uredno iskoristile raspoloživa sredstva kako bi osigurale prisustvo podnositelja zahtjeva u kaznenom postupku u Hrvatskoj, ali mađarske vlasti nisu surađivale ni dostavile relevantne dokumente podnositelju zahtjeva. Ustavni sud stoga je smatrao da se taj propust mađarskih vlasti ne može pripisati Hrvatskoj. Također je naglasio da je hrvatskim vlastima i dalje na raspolaganju bila mogućnost da nespornazume s Mađarskom riješi putem odgovarajućih mehanizama EU-a. Međutim, to nije bilo pitanje ustavnih prava podnositelja zahtjeva, već pitanje bilateralnih odnosa dviju država.

60. Podnositelj zahtjeva obaviješten je o odluci Ustavnog suda 18. prosinca 2014. godine.

5. Ostale mjerodavne činjenice

61. Nakon kaznene istrage i postupka u vezi s navodnim primanjem mita (vidi stavak 6. ove odluke), dana 19. studenog 2012. I.S. je osuđen na Županijskom sudu, a njegovu je osuđujuću presudu potvrdio Vrhovni sud. Međutim, povodom njegove ustavne tužbe, dana 24. srpnja 2015. Ustavni sud ukinuo je osuđujuću presudu zbog niza postupovnih propusta te je odredio ponovno suđenje. Čini se da je postupak još uvijek u tijeku.

62. Kazneni postupak protiv podnositelja zahtjeva koji se vodi *in absentia* pred Županijskim sudom (vidi stavak 29. ove odluke) također je još uvijek u tijeku.

63. Dana 26. studenog 2013. MOL je pokrenuo postupak protiv Hrvatske pred Međunarodnim centrom za rješavanje investicijskih sporova (ICSID) tražeći zadovoljštinu zbog navodnih povreda ugovora između INA-e i MOL-a. Taj je postupak još uvijek u tijeku.

64. Dana 17. siječnja 2014. Hrvatska je podnijela zahtjev Stalnom arbitražnom sudu (PCA) tražeći da ugovor temeljem kojeg je MOL preuzeo kontrolu nad INA-om proglasi ništavnim zbog, između ostalog, navodnog davanja i primanja mita u vezi sa sklapanjem tog ugovora.

65. Dana 23. prosinca 2016. Stalni arbitražni sud odbio je kao neosnovane zahtjeve Hrvatske temeljene na davanju i primanju mita i svim ostalim navodnim povredama njezinog ugovora s MOL-om.

B. Mjerodavno domaće pravo i praksa

1. Mjerodavno domaće pravo

66. Mjerodavne odredbe Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/1990, uz daljnje izmjene i dopune) glase kako slijedi:

Članak 3.

„Sloboda, jednakost ... poštivanje prava čovjeka ... vladavina prava ... najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava.“

Članak 5.

„U Republici Hrvatskoj zakoni moraju biti u suglasnosti s Ustavom, a ostali propisi i s Ustavom i sa zakonom.“

Svatko je dužan držati se Ustava i prava i poštivati pravni poredak Republike Hrvatske.“

Članak 14.

„Svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama.“

Svi su pred zakonom jednaki.“

Članak 16.

„Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.“

Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju. ...“

Članak 22.

„Čovjekova je sloboda i osobnost nepovrediva.“

Nikomu se ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to određeno zakonom, o čemu odlučuje sud.“

Članak 26.

„Svi su državljani Republike Hrvatske i [svi su] stranci jednaki pred sudovima i drugim državnim i inim tijelima koja imaju javne ovlasti.“

Članak 28.

„Svatko je nedužan i nitko ga ne može smatrati krivim za kazneno djelo dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne utvrdi krivnja.“

Članak 29.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

Članak 134.

„Međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjega pravnog poretka Republike Hrvatske, a po pravnoj su snazi iznad [domaćih] zakona. ...“

67. Mjerodavne odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine Republike Hrvatske br. 99/99, uz daljnje izmjene i dopune) glase kako slijedi:

Članak 62.

„(1) Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...

(2) Ako je zbog povrede ustavnih prava [kojoj se prigovara] dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

...“

Članak 63. stavak 1.

„Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put ... u slučaju kad se osporenim pojedinačnim aktom grubo vrijeđaju ustavna prava, a potpuno je razvidno da bi nepokretanjem ustavnosudskog postupka za podnositelja ustavne tužbe mogle nastati teške i nepopravljive posljedice.“

Članak 67.

„(1) Ustavna tužba, u pravilu, ne sprječava primjenu osporavanoga akta.

(2) Na prijedlog podnositelja ustavne tužbe Ustavni sud može odgoditi ovrhu [osporavanoga akta] do donošenja odluke, ako bi ovrha prouzročila podnositelju tužbe štetu koja bi se teško mogla popraviti, a odgoda nije suprotna javnom interesu niti bi se odgodom nanijela nekome veća šteta.“

68. Mjerodavnim odredbama Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine br. 152/2008 uz daljnje izmjene i dopune) propisano je:

Članak 18.

„(1) Ako primjena kaznenog zakona zavisi od prethodnog rješenja pravnog pitanja za čije je rješenje nadležan sud u kojem drugom postupku ili drugo državno tijelo, kazneni sud može sam riješiti to pitanje prema odredbama koje važe za dokazivanje u kaznenom postupku. ...

...

(3) Ako sud koji vodi postupak smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo [sud koji vodi postupak] može podnijeti zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku ...

(4) Ako se postupak vodi pred sudom protiv čije odluke nije dopuštena žalba, a taj sud smatra da je za rješenje pitanja iz stavka 1. ovog članka potrebna odluka Suda Europske unije o tumačenju prava Unije ili o valjanosti akta kojega je donijelo njezino tijelo [sud koji vodi postupak] podnijet će zahtjev Sudu Europske unije da donese odluku ...

(5) U slučaju iz stavka 3. i 4. ovog članka sud će prekinuti postupak do donošenja odluke Suda Europske unije. ...“

Članak 123.

„(1) Istražni zatvor se može odrediti ako postoji osnovana sumnja da je određena osoba počinila kazneno djelo i ako:

1. je u bijegu ili osobite okolnosti upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se, ne može se utvrditi njezina istovjetnost i slično); ...“

Članak 126.

„Sud koji je odredio ili produljio istražni zatvor rješenjem će opozvati odluku o istražnom zatvoru, ako nakon njezinog donošenja, a prije zatvaranja okrivljenika, utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je istražni zatvor bio određen ili zakonski uvjeti za njegovo određivanje. Ako je za okrivljenikom bila raspisana tjeralica, sud će nakon pravomoćnosti rješenja o opozivu [rješenja o određivanju istražnog zatvora] naložiti njezino povlačenje.“

69. Zakonom o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije (Narodne novine, br. 91/2010, uz daljnje izmjene i dopune) u hrvatski je pravni poredak prenesena Okvirna odluka Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhićenom nalogu i postupcima predaje između država članica. On uključuje načelo uzajamnog priznavanja odluka između država članica EU-a (članak 3.) i načelo učinkovite suradnje (članak 4). Člankom 6. tog Zakona predviđeno je da EUN izdaje nadležno tijelo koje vodi kazneni postupak. Člankom 17. stavkom 2. tog Zakona predviđeno je da se EUN može izdati samo ako je protiv osobe na koju se taj nalog odnosi rješenjem određen istražni zatvor. Podstavkom 3. istog članka predviđeno je da se EUN mora staviti izvan snage ako je osoba predana, ako je nastupila zastara postupka ili ako EUN više nije potreban iz nekog drugog razloga. Člankom 19. tog Zakona predviđeno je da se mjerodavni komunikacijski kanali EU-a koriste za prosljeđivanje EUN-a.

Sukladno članku 12. stavku 5., svi nesporazumi u suradnji s drugim državama članicama EU-a rješavaju se putem Eurojusta, Ureda Europske unije za pravosudnu suradnju.

70. Zakonom o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (Narodne Novine, br. 178/2004) uređena su pitanja međunarodne pravne pomoći općenito. Njime je predviđeno da se međunarodna pravna pomoć obično osigurava putem Ministarstva pravosuđa (članak 6.) i da se ona mora izvršiti u skladu s načelima domaćeg pravnog poretka, Konvencije i Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (članak 5.).

2. Mjerodavna domaća praksa

71. Ustavni sud u brojnim je predmetima ispitivao osnovanost prigovora vezanih uz izvršavanje EUN-a podnesenih hrvatskim vlastima od strane drugih država članica EU-a (vidi, primjerice, U-III-351/2014 od 24. siječnja 2014.; U-III-2684/2015 i U-III-3141/2015, oba od 29. srpnja 2015.; U-III-928/2016 od 9. ožujka 2016.).

72. Daljnja mjerodavna sudska praksa Ustavnog suda izložena je u predmetu *Habulinec i Filipović protiv Hrvatske* (odl.), br. 51166/10, stavak 11., 4. lipnja 2013.

C. Mjerodavno međunarodno pravo

73. Europska konvencija o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima (ETS br. 030) iz 1959. godine u mjerodavnim dijelovima propisuje kako slijedi:

Članak 1.

„1. Ugovorne se stranke obvezuju da će, u skladu s odredbama ove Konvencije, u najvećoj mjeri jedna drugoj pružati uzajamnu sudsku pomoć glede kaznenih djela kažnjavanje kojih je, u trenutku upućivanja zamolbe za pomoći, u nadležnosti sudskih tijela stranke koje upućuje zamolbu.

...“

Članak 2.

„Pomoć se može odbiti:

...

b. ako zamoljena stranka smatra da bi ispunjavanje zamolbe dovelo do narušavanja suvereniteta, sigurnosti, javnog poretka ili drugih bitnih interesa te zemlje.“

D. Mjerodavno pravo Europske unije

74. Ugovor o Europskoj uniji (SL C 326 od 26.10.2012., str. 13. - 390.) u mjerodavnom dijelu propisuje kako slijedi:

Članak 6.

„1. Unija priznaje prava, slobode i načela određena Poveljom Europske unije o temeljnim pravima od 7. prosinca 2000., kako je prilagođena u Strasbourgu 12. prosinca 2007., koja ima istu pravnu snagu kao Ugovori.

Odredbama Povelje ni na koji se način ne proširuju nadležnosti Unije kako su utvrđene u Ugovorima.

Prava, slobode i načela Povelje tumače se u skladu s općim odredbama glave VII. Povelje kojima se uređuje njezino tumačenje i primjena, uzimajući u obzir objašnjenja iz Povelje kojima se određuju izvori tih odredaba.

...

3. Temeljna prava, kako su zajamčena Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i kako proizlaze iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama, čine opća načela prava Unije.“

Članak 19.

„1. Sud Europske unije obuhvaća Sud, Opći sud i specijalizirane sudove. On osigurava poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ.

Države članice osiguravaju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije.

...“

75. Mjerodavna odredba Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 326, 26.10.2012., str. 47. - 390.) vezana uz odluke o prethodnim pitanjima Suda Europske unije glasi kako slijedi:

Članak 267.

„Sud Europske unije nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču:

(a) tumačenja Ugovorâ;

(b) valjanosti i tumačenja akata institucija, tijelâ, uredâ ili agencija Unije.

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom države članice, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči.

Ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice, protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan uputiti to pitanje Sudu.

Ako se to pitanje postavi u predmetu koji je u tijeku pred sudom neke države članice u pogledu osobe kojoj je oduzeta sloboda, Sud Europske unije djeluje u najkraćem mogućem roku.“

76. Mjerodavnim dijelovima Povelje o temeljnim pravima Europske unije (SL 2012 C 326/391) propisano je kako slijedi:

Članak 6.**Pravo na slobodu i sigurnost**

„Svatko ima pravo na slobodu i osobnu sigurnost.“

Članak 45.**Sloboda kretanja i boravka**

„1. Svaki građanin Unije ima pravo slobodno se kretati i boraviti na državnom području država članica.

2. Sloboda kretanja i boravka može se, u skladu s Ugovorima, dodijeliti državljanima trećih zemalja koji zakonito borave na državnom području neke države članice.“

Članak 47.**Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje**

„Svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima ovim člankom.

...“

77. Mjerodavnim dijelovima Okvirne odluke Vijeća 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica propisano je kako slijedi:

Članak 1.**Definicija europskog uhidbenog naloga i obveza njegova izvršenja**

„1. Europski uhidbeni nalog je sudska odluka koju izdaje država članica s ciljem uhićenja i predaje tražene osobe od strane druge države članice, zbog vođenja kaznenog progona, izvršenja kazne zatvora ili naloga za oduzimanje slobode.

2. Države članice izvršavaju svaki europski uhidbeni nalog na temelju načela uzajamnog priznavanja u skladu s odredbama ove Okvirne odluke.

3. Ova Okvirna odluka ne mijenja obvezu poštovanja temeljnih prava i temeljnih pravnih načela sadržanih u članku 6. Ugovora o Europskoj uniji.“

Članak 3.**Razlozi za obvezno neizvršavanje europskog uhidbenog naloga**

„Pravosudno tijelo države članice izvršenja (dalje u tekstu: „pravosudno tijelo izvršenja“) odbija izvršenje europskog uhidbenog naloga u sljedećim slučajevima:

...

2. ako je pravosudno tijelo izvršenja obaviješteno da je tražena osoba pravomoćno osuđena u nekoj državi članici za ista kaznena djela, pod uvjetom da je, u slučaju izricanja presude, ta kazna izdržana ili se trenutačno izdržava ili presuda više ne može biti izvršena u skladu s pravom države članice u kojoj je presuda izrečena;

...“

Članak 4.**Razlozi za moguće neizvršenje europskog uhidbenog naloga**

„Pravosudno tijelo izvršenja može odbiti izvršenje europskog uhidbenog naloga:

...

3. ako su pravosudna tijela države članice izvršenja odustala od kaznenog progona zbog kaznenog djela zbog kojega je izdan europski uhidbeni nalog ili su odlučila obustaviti postupak, ili ako je traženoj osobi u nekoj državi članici zbog istih kaznenih djela izrečena pravomoćna presuda koja sprečava daljnji kazneni postupak;

...“

Članak 9.**Slanje europskog uhidbenog naloga**

„1. Ako je poznato mjesto na kojemu se nalazi tražena osoba, pravosudno tijelo koje ga izdaje može europski uhidbeni nalog poslati izravno pravosudnom tijelu izvršenja.

2. Pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog može, u svakom slučaju, izdati upozorenje o traženoj osobi putem Schengenskog informacijskog sustava (SIS).

...“

PRIGOVOR

78. Podnositelj zahtjeva prigovorio je, na temelju članka 2. Protokola br. 4, nezakonitim i neopravdanim ograničenjima slobode kretanja, tvrdeći da mu je rješenjem o određivanju istražnog zatvora i EUN-ima koje su izdale hrvatske vlasti učinkovito zabranjeno napuštanje mađarskog teritorija.

PRAVO

79. Prigovarajući nezakonitim i neopravdanim ograničenjima slobode kretanja, podnositelj zahtjeva pozvao se na članak 2. Protokola br. 4 koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„...“

2. Svatko je slobodan napustiti bilo koju zemlju, uključujući i svoju vlastitu.

3. Ne mogu se postavljati nikakva ograničenja ostvarivanju tih prava, osim ona koja su u skladu sa zakonom i koja su u demokratskom društvu nužna radi interesa državne sigurnosti ili javnog reda i mira, za održavanje javnog poretka, radi sprječavanja zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

...“

A. Tvrdnje stranaka

80. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije učinkovito iscrpio dostupna i učinkovita domaća pravna sredstva. Istaknula je, citirajući predmet *Gazibarić protiv Hrvatske* (odl.), br. 17765/07, 25. ožujka 2000., da je Sud već prihvatio da je ustavna tužba pred Ustavnim sudom dostupno i učinkovito pravno sredstvo za prigovore koji se odnose na ograničenja slobode kretanja. Nadalje, naglasila je da je iz sudske prakse Ustavnog suda vidljivo da se taj sud bavio pitanjima koja se odnose na EUN-e (vidi stavak 71. ove odluke). Međutim, prema mišljenju Vlade, u svoje dvije ustavne tužbe podnositelj zahtjeva nije se, ni izričito ni u biti, pozvao na svoje pravo na slobodu kretanja te stoga nije pravilno iscrpio domaća pravna sredstva. S tim u vezi, naglasila je da su prigovori podnositelja zahtjeva bili usmjereni isključivo na rješenje o određivanju istražnog zatvora i njegovo pravo na slobodu na temelju članka 5. Konvencije i da se to ne može smatrati dostatnim za njegove prigovore na temelju članka 2. Protokola br. 4. Vlada je također tvrdila da su prigovori podnositelja zahtjeva protiv Hrvatske bili nespojivi *ratione personae* jer je postupanje mađarskih vlasti dovelo do sporne situacije. Također je tvrdila da je njegov prigovor već bio ispitan u drugom međunarodnom postupku istrage i nagodbe, odnosno pred Interpolovom Komisijom CCF. U svakom slučaju, Vlada je smatrala da podnositelj zahtjeva nije pretrpio značajnu štetu i da je mijesanje u njegovu slobodu kretanja bilo zakonito i opravdano.

81. Podnositelj zahtjeva istaknuo je da je iskoristio sva dostupna pravna sredstva u odnosu na rješenje o određivanju istražnog zatvora pred kaznenim sudovima te je zatim podnio ustavnu tužbu Ustavnom sudu. Međutim, o njegovoj žalbi protiv rješenja o određivanju istražnog zatvora nikada nije donesena odluka, a Ustavni sud odbio je ispitati njegovu ustavnu tužbu uz obrazloženje da nije bio zatvoren. U tim okolnostima, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, ustavna tužba nije bila učinkovito pravno sredstvo za prigovore koji se odnose na rješenje o određivanju istražnog zatvora ni druge naloge koji su izdani slijedom tog rješenja, jer je pravilno korištenje ustavne tužbe bilo uvjetovano njegovom predajom hrvatskim vlastima. Istodobno, njegova predaja dovela bi do njegovog neopravdanog zatvaranja, a time i povrede članka 5. Konvencije. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio da je pred Ustavnim sudom, ako ne izričito, onda u biti iznio prigovore o ograničenju njegove slobode kretanja u vezi s izdavanjem EUN-a. Konkretno, pozvao se na prigovor na temelju članka 5. i iznio tvrdnje koje se odnose na taj prigovor, koji je obuhvaćao i njegove prigovore vezane uz ograničenje slobode kretanja na temelju članka 2. Protokola br. 4. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, njegov se predmet razlikuje od predmeta *Gazibarić*, a iz sudske prakse Ustavnog suda koju je navela Vlada vidljivo je da bi Ustavni sud odlučivao o njegovom prigovoru samo ako bi bio dostupan hrvatskim vlastima. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio da se sporna situacija može pripisati hrvatskim vlastima koje su protiv njega izdale EUN-

e. Prema njegovom mišljenju, postupak pred CCF-om nije predstavljao drugu međunarodnu istragu ni nagodbu kako je navela Vlada. Štoviše, suprotno stajalištu Vlade, podnositelj zahtjeva tvrdio je da je pretrpio tešku povredu svojih konvencijskih prava i da je miješanje u njegovu slobodu kretanja do kojeg je došlo zbog EUN-a bilo nezakonito i neopravdano.

82. Mađarska Vlada dostavila je pojedinosti o postupcima koji su se vodili u Mađarskoj u odnosu na podnositelja zahtjeva i izdavanje hrvatskih EUN-a. Također je tvrdila da su sve pravne radnje koje su mađarske vlasti poduzele u tom pogledu bile zakonite i opravdane.

B. Ocjena suda

83. Sud smatra da nije potrebno odgovoriti na sve tvrdnje stranaka jer su prigovori podnositelja zahtjeva nedopušteni iz sljedećih razloga.

84. Sud se poziva na opća načela iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava navedena u predmetima *Vučković i drugi protiv Srbije* ((preliminarni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih predmeta, stavci 69. - 77., 25. ožujka 2014.) i *Gherghina protiv Rumunjske* ([VV] (odl.), br. 42219/07, stavci 83. - 88., 9. srpnja 2015.).

85. Sud ponavlja posebice da članak 35. stavak 1. zahtijeva da se prigovori koji se podnose Sudu trebaju prvo podnijeti odgovarajućim nacionalnim sudovima, barem u biti, u skladu s formalnim pretpostavkama domaćeg prava i unutar propisanih rokova te, dalje, da se trebaju upotrijebiti sva postupovna sredstva kako bi se spriječila povreda Konvencije. Ako podnositelj zahtjeva ne ispuni ove pretpostavke, njegov ili njezin zahtjev bi se u načelu trebao proglasiti nedopuštenim zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava (vidi gore citirani predmet *Vučković i drugi*, stavak 72.).

86. Glede pitanja o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava u Hrvatskoj, Sud je ranije presudio da su podnositelji trebali, u skladu s načelom supsidijarnosti, prije podnošenja svog zahtjeva protiv Hrvatske Sudu, izložiti svoje tvrdnje pred nacionalnim vlastima i tako im dati priliku za ispravljanje njihove situacije, osobito pred Ustavnim sudom kao najvišim sudom u Hrvatskoj (vidi *Habulinec i Filipović protiv Hrvatske* (odl.), br. 51166/10, stavak 31., 4. lipnja 2013.; i *Pavlović i drugi protiv Hrvatske*, br. 13274/11, stavak 32., 2. travnja 2015., s daljnjim referencama).

87. S tim u vezi, Sud napominje da nema razloga doводити u pitanje učinkovitost ustavne tužbe kao pravnog sredstva za prigovore vezane uz ograničenje slobode kretanja na temelju članka 2. Protokola br. 4, posebice jer se, kao što je već napomenuto u predmetu *Gazibarić* (gore citiran) i predmetu *Habulinec i Filipović* (gore citiran, stavak 30.), Konvencija izravno primjenjuje u Hrvatskoj i čini sastavni dio hrvatskog pravnog sustava, u kojem ima prednost u odnosu na svaku suprotnu zakonsku odredbu. Štoviše, u predmetu *Habulinec i Filipović* Sud je primijetio da se prema sudskoj praksi Ustavnog suda prava zajamčena Konvencijom i njezinim Protokolima trebaju

smatrati ustavnim pravima s pravnom snagom jednakom odredbama Ustava, čime je Ustavni sud priznao svoju nadležnost za ispitivanje navodnih povreda tih prava.

88. U tim okolnostima, uzimajući u obzir i sudsku praksu Ustavnog suda o osporavanju EUN-a (vidi stavak 71. ove odluke), Sud utvrđuje da je, prije nego što je podnio Sudu svoj prigovor o ograničenju slobode kretanja i nemogućnosti slobodnog putovanja izvan Mađarske, na temelju članka 2. Protokola br. 4, podnositelj zahtjeva prvo morao pravilno podnijeti taj prigovor pred Ustavnim sudom.

89. U ovom predmetu, Sud napominje da je podnositelj zahtjeva podnio dvije ustavne tužbe Ustavnom sudu; prvu 9. siječnja 2014. kojom je osporavao rješenje o određivanju istražnog zatvora od 27. rujna 2013.; a drugu 30. rujna 2014. kojom je osporavao odluke kaznenih sudova kojima je odbijeno ukidanje tog rješenja o određivanju istražnog zatvora (vidi stavke 53. i 56. ove odluke). U obje te ustavne tužbe tvrdnje podnositelja zahtjeva u biti su bile usmjerene na odluku kojom mu je određen istražni zatvor. Iako Ustavni sud nije ispitao osnovanost prve ustavne tužbe, ispitao je drugu tužbu te ju je odbio kao neosnovanu uz obrazloženje da u odluci o istražnom zatvoru podnositelja nije bilo ništa proizvoljno (vidi stavke 58. - 59. ove odluke).

90. Sud napominje da se ni u jednoj ustavnoj tužbi podnositelj zahtjeva nije izričito pozvao na članak 2. Protokola br. 4 niti je otvorio neko pitanje na temelju tog članka. Štoviše, podnositelj zahtjeva nije iznio nikakve konkretne tvrdnje o povredi slobode kretanja u vezi s nemogućnošću slobodnog putovanja izvan Mađarske ni svim posljedicama te situacije, čak ni u biti, pred Ustavnim sudom (usporedi *Merot d.o.o. i Storitve Tir d.o.o. protiv Hrvatske* (odl.), br. 29426/08 i 29737/08, stavak 36., 10. prosinca 2013.). Konkretno, nikada nije prigovorio da se EUN nije trebao zadržati tijekom nekog duljeg razdoblja s obzirom na njegove učinke na podnositeljevu prekograničnu slobodu kretanja, što bi također podrazumijevalo primjenu i tumačenje prava EU-a, koje je sastavni dio domaćeg prava Hrvatske i prema kojem su hrvatske vlasti dužne pružiti učinkovitu sudsku zaštitu podnositelju zahtjeva (vidi stavke 74. - 77. ove odluke; vidi također *Laurus Invest Hungary KFT i drugi protiv Mađarske* (odl.), br. 23265/13 i pet drugih predmeta, 34. - 44., ECHR 2015 (izvadci)).

91. Umjesto toga, ograničio se na osporavanje tumačenja mjerodavnog domaćeg prava od strane kaznenih sudova glede pitanja kada se rješenje o određivanju istražnog zatvora može donijeti radi sprječavanja okrivljenika da izbjegne pravdi te je samo neodređeno uputio na činjenicu da je EUN bio izdan (vidi stavke 54. i 57. ove odluke). Tek je u svom zahtjevu za ukidanje osporenog rješenja o određivanju istražnog zatvora podnositelj zahtjeva uputio na posljedice izdanog EUN-a za njegovu slobodu kretanja izvan Mađarske (vidi stavak 55. ove odluke). Međutim, u nedostatku stvarnog prigovora podnositelja zahtjeva u tom pogledu u njegovim ustavnim tužbama i s obzirom na činjenicu da zahtjev za ukidanje nije namijenjen rješavanju

spora koji je pokrenut pred Ustavnim sudom (vidi stavak 67. ove odluke), Sud ne smatra da je, tražeći od Ustavnog suda da donese takvo privremeno rješenje, podnositelj zahtjeva pravilno iznio svoj prigovor pred Ustavnim sudom (usporedi *ibid.*, stavak 36. *in fine*).

92. S tim u vezi, Sud napominje da iz njegove sudske prakse proizlazi da sama činjenica da je podnositelj iznio svoj slučaj pred nadležni sud ne znači sama po sebi udovoljavanje zahtjevu iz članka 35. stavka 1. Konvencije jer čak niti u pravosuđu u kojem domaći sudovi imaju mogućnost, ili čak obvezu, ispitati slučaj po službenoj dužnosti, podnositelji nisu oslobođeni obveze isticanja prigovora pred tim sudovima prije nego ih potom iznesu pred Sud. Stoga, da bi domaća pravna sredstva bila pravilno iscrpljena nije dovoljno da povreda Konvencije „proizlazi“ iz činjenica predmeta ili podnesaka podnositelja. Umjesto toga, podnositelj mora stvarno iznijeti prigovor o tome (izričito ili u biti) na način koji ne ostavlja sumnju da je prigovor, koji je kasnije podnesen Sudu, stvarno bio istaknut na domaćoj razini (*ibid.*; vidi također, *Peacock protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 52335/12, stavak 38., 5. siječnja 2016.).

93. U ovom predmetu, iz gore navedenih razloga, ne može se prihvatiti da je podnositelj zahtjeva pravilo istaknuo svoj prigovor zbog navodnog neopravdanog miješanja u slobodu kretanja na temelju članka 2. Protokola br. 4, u vezi s nemogućnošću slobodnog putovanja izvan Mađarske, Ustavnom sudu prije podnošenja tog prigovora Sudu.

94. U tim okolnostima, Sud smatra da podnositelj zahtjeva nije pravilno iscrpio domaća pravna sredstva te stoga nije pružio domaćim tijelima priliku, koja u načelu treba biti dana državama ugovornicama temeljem članka 35. stavka 1. Konvencije, razmotriti i spriječiti ili ispraviti određenu povredu Konvencije koja se protiv njih iznosi (vidi, primjerice, *Association Les Témoins de Jéhovah* (odl.), br. 8916/05, 21. rujna 2010.; gore citirani predmet *Habulinec i Filipović*, stavak 30.; gore citirani predmet *Merot d.o.o. i Storitve Tir d.o.o.*, stavak 38.; i gore citirani predmet *Peacock*, stavak 40.).

95. Sud stoga utvrđuje da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva i da se zahtjev mora odbaciti kao nedopušten na temelju članka 35. stavaka 1. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 26. rujna 2019.

Abel Campos
Tajnik

Krzysztof Wojtyczek
Predsjednik

© 2020 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga